

Pentekostal sjelesorg

En kvalitativ studie av forståelse og utøvelse blant pinsepastorer

Jarle Waldemar

MF Vitenskapelige høyskole

ABSTRAKT

Denne artikkelen undersøker hvordan pinsepastorer i Norge og Sverige forstår og praktiserer sjelesorg. Studien bygger på kvalitative intervjuer med elleve pinsepastorer, analysert gjennom systematisk tekstkondensering (STC). På tvers av funnene trer det fram fire sjelesørgeriske perspektiver: et relasjonelt, et pastoralt, et bibelsk-teologisk og et pneumatologisk perspektiv. Disse viser hvordan pentekostal sjelesorg integrerer lytting og teologisk refleksjon, samt troen på Åndens virke. Artikkelen konkluderer med at pentekostal sjelesorg kan forstås som en relasjonell-pneumatologisk praksis og betraktes som et trialogisk møtested der den gode samtalen står i sentrum, preget av bønn – implisitt eller eksplisitt – og formet av en forventning om Den Hellige Ånds nærvær som en aktiv tredjepart i samtalene.

Keywords: Sjelesorg, Pinsebevegelsen, Trialogisk sjelesorg, Pneumatologi

INNLEDNING

Sjelesorg har vært en sentral del av kirkens praksis, men forskningen på hvordan sjelesorg forstås og praktiseres varierer betydelig mellom ulike tradisjoner. Mens luthersk sjelesorg i Skandinavia har vært gjenstand for omfattende teologisk refleksjon og empiriske studier, har pentekostal (pinsekarismatisk) sjelesorg i langt mindre grad blitt systematisk utforsket. Denne artikkelen bygger videre på en kvantitativ studie blant norske pinsepastorer (Waldemar, 2026) som antydte at pentekostal sjelesorg har et tydelig relasjonelt og pneumatologisk preg, og pekte på behovet for videre studier. Denne artikkelen følger dette sporet videre ved å undersøke hvordan pinsepastorer i Norge og Sverige selv beskriver og fortolker sin sjelesorgspraksis. Når begrepet *praktiserer* brukes i denne sammenhengen, viser det til hvordan pastorene fortolker og formidler sin egen praksis slik den kommer til uttrykk i deres refleksjoner og beskrivelser, og ikke til observerte handlinger i sjelesorgsrommet. Artikkelens problemstilling er følgende: *Hvordan forstår og praktiserer pinsepastorer sjelesorg i Norge og Sverige?*

Forskningskontekst: skandinavisk og pentekostal sjelesorg

For å plassere prosjektet i en bredere akademisk og teologisk sammenheng, presenteres her et utvalg av sentrale bidrag og faglige posisjoner som har preget sjelesorgstenkningen i Skandinavia, særlig bidrag fra luthersk kontekst. Oversikten er ikke ment som en fullstendig litteraturgjennomgang, men som en faglig kontekstualisering som synliggjør hvilke spor og forståelser dagens praksis står i dialog med. Den lutherske sjelesorgstradisjonen i Skandinavia er preget av både teologisk refleksjon og empirisk forskning, og utgjør et rikt og komplekst felt. I kontrast finnes det lite systematisk forskning på pentekostal sjelesorg i skandinavisk kontekst. For å belyse denne siden trekkes det derfor også inn relevante amerikanske bidrag, hvor pentekostal sjelesorg har vært gjenstand for større akademisk oppmerksomhet. Gjennomgangen tydeliggjør med dette behovet for en empirisk og teologisk fundert analyse av pentekostal sjelesorg i en skandinavisk ramme – et bidrag denne studien søker å gi.

Skandinavisk sjelesorg

Sjelesorg i de skandinaviske landene har flere fellestrekk, og sentrale bidrag har ofte sirkulert på tvers av landegrensene. I norsk sammenheng kan Okkenhaug, Grevbo og Engedal leses som eksempler på nyere toneangivende sjelesorglitteratur (Grung, Danbolt & Stifoss-Hanssen, 2016). Samtidig viser Sundberg (2024b) at Okkenhaug, Grevbo, Bergstrand og Wikström er blant de forfatterne som hyppig henvises til i svensk sjelesorglitteratur, mens Grevbos arbeid også har fått betydning i dansk sjelesorgfaglig refleksjon (Vesterdal & Gudbergsen, 2021). Det gjør det relevant å lese disse bidragene som del av en bredere skandinavisk fagtradisjon. I det følgende løftes norske Okkenhaug, Grevbo og Engedal, svenske Wikström og danske Falk fram som utvalgte referansepunkter for å tegne et bilde av sentrale utviklingstrekk i skandinavisk sjelesorg.

En tradisjonell måte å kategorisere ulike sjelesørgeriske tilnærminger på er å skille mellom kerygmatiske orienteringer, konfidentsentrert sjelesorg og kirkelig tros- og livshjelp (Okkenhaug, 2002, s. 14). Kerygmatiske, eller budskapsorienterte, sjelesorgspraksiser hadde en fremtredende posisjon i store deler av 1900-tallet (Grevbo, 2006, s. 308). Denne tilnærmingen la vekt på sjelesorg som formidling av Guds åpenbaring til enkeltpersoner. I senere tid har ulike fagfelt og tilnærminger utfordret og beriket fagfeltet sjelesorg. Dette gjelder blant annet

impulser fra psykodynamisk psykoterapi, systemisk praksis og narrativ terapi, som på ulike måter har bidratt til å rette oppmerksomheten mot konfidentens erfaringer, relasjoner og fortelling. I denne utviklingen har den konfidentsentrerte sjelesorgen vokst fram som en alternativ tilnærming. I konfidentsentrert sjelesorg står konfidenten, det vil si personen som søker sjelesorg, i sentrum. Tilnærmingen hevder at den kerygmatiske sjelesorgspraksisen ofte sto i veien for å møte menneskets eksistens, erfaring og subjektive opplevelser. Konfidentsentrert sjelesorg legger vekt på å praktisere aktiv lytting, stille åpne spørsmål og utforske individets livserfaringer. Likevel har det blitt rettet kritikk mot den konfidentsentrerte tilnærmingen, med påstander om at den har blitt for terapeutisk (Okkenhaug, 2002, s. 17).

Grevbo (2006) opererer med et såkalt veikart for å beskrive ulike grunntyper i internasjonal sjelesorg. Han peker på åtte tradisjoner: kerygmatiske, evangelikal, karismatiske, spirituelle, ekklesial, analytisk, terapeutisk og sosiopolitisk. Disse plasseres på en akse fra høyre til venstre for å illustrere de ulike grunnideene som preger tilnærmingene, fra den budskapsformidlende kerygmatiske sjelesorgen til den konfidentsentrerte og mer terapeutiske tilnærmingen. Mellom de to ytterpunktene har flere forsøkt å finne ulike mellomposisjoner for eksempel *kirkelig orientert tros- og livshjelp* (Okkenhaug, 2002) eller *viatoriske sjelesorg* (Grevbo, 2018). Okkenhaug hevder at sjelesørgeren må både lytte til den virkelighet som mennesket lever i og samtidig vise veien til Gud (2002, s. 17). Dette innebærer å være både samtalepartner og medvandrer – hvor konfidenten får en opplevelse av å bli sett, godtatt og møtt som man er (Bergem, 2011, s. 27).

Grevbos typologi er likevel blitt kritisert for å ikke fange opp det mangfoldet som faktisk preger sjelesorgspraksis (Jakobsen & Jakobsen, 2022). Denne kritikken kommer også til syne hos Stifoss-Hanssen et al. (2019), som utfordrer den tradisjonelle inndelingen av sjelesorg i kerygmatiske og konfidentsentrerte tilnærminger. De stiller spørsmål ved om disse merkelappene fortsatt er fruktbare og antyder at de kan være tilbakelagt, ettersom sjelesorg i praksis uansett er konfidentsentrert (Grung et al., 2016). Som alternativ foreslår de begreper som *dialogisk* og *relasjonell sjelesorg*, som de mener gir et mer treffende bilde av dagens praksis. Samtidig peker de på at sjelesørgeren fortsatt bringer med seg et slags *kerygma* inn i samtalen – ikke nødvendigvis i form av klassisk forkynnelse, men gjennom tro, erfaringer, faglig forankring og trosmessig identitet. Et spørsmål som reiser seg i denne sammenhengen, er hvordan denne spenningen mellom kerygmatiske og konfidentsentrerte sjelesorg utfolder seg i pentekostal praksis.

Wikström (1999) utforsker sjelesorgens oppdrag i spennet mellom empati, eksistensiell refleksjon og åndelig veiledning. Wikström beskriver sjelesorg som et empatisk og ettertenksomt møte, snarere enn et arbeid med ubevisste konflikter, og løfter fram fire dimensjoner som sammen uttrykker sjelesorgens oppdrag. *Omsorgen* handler om å gi varme og forståelse, særlig i sammenhenger som sorg, kriser, sykehus og fengsler. *Ettertenkksomhet* viser til eksistensielle spørsmål som tid, død, lidelse og mening, der sjelesørgeren hjelper konfidenten til refleksjon og bevisstgjøring. Gjennom *tolkningen* trekkes en grense mot psykoterapi, da sjelesorgen aktivt knytter individets erfaringer til den kristne tradisjonens fortellinger, symboler og språk. Den fjerde dimensjonen, *fordypningen i den kristne overbevisningen*, peker mot åndelig veiledning og en prosess som hjelper mennesker til å vokse i troen. Derfor definerer Wikström sjelesorg slik: «*Själavård innebär att utifrån den kristna kyrkans tro och verklighetsuppfattning genom det enskilda samtalet stödja människans psykiska och andliga utveckling*» (1999, s. 175).

Falk (2010) løfter frem oppmerksomt nærvær, tydelige grenser og den hjelpende samtalsrelasjonelle karakter som kjerneelementer i sjelesorgen. Falk vektlegger at det viktigste i den hjelpende samtalen ikke er å gjøre noe, men å være til stede – med oppmerksomhet, nærvær og grenser. Sjelesørgeren skal møte den andre som menneske, ikke som rådgiver, og bidra med empati, klargjørende spørsmål og livserfaring – ikke løsninger. Falk advarer mot å ville

noe på den andres vegne, og understreker at de avgjørende ressursene finnes hos konfidenten selv. Denne tilnærmingen harmonerer med et relasjonelt og lyttende ideal i skandinavisk sjelesorgstradisjon.

Et bidrag som forsøker å sammenfatte sjelesorgens egenart, er Engedal (2018). Med metaforene «Guds hjerte» og «menneskets sjel» beskriver han sjelesorg som en prosess der menneskets faktiske livsvirkelighet tydes og bearbeides i møte med Guds skapende og forløsende gjerninger. Slik understrekes det at kristen sjelesorg både har et tydelig relasjonelt anliggende og er forankret i den treenige Guds frelseshandlinger. I denne artikkelen er fokuset ikke å utvikle en ny normativ definisjon av sjelesorg, men å undersøke hvordan sjelesorg faktisk forstås og praktiseres i en pentekostal kontekst.

Pentekostal sjelesorg

Mens folkekirkelig sjelesorg i Skandinavia har fått betydelig akademisk oppmerksomhet, er sjelesorg i pinsekarismatiske miljøer i mindre grad blitt systematisk utforsket. Et interessant historisk perspektiv på svensk frikirkelig og pentekostal sjelesorg kommer fra Sundberg (2024a, 2024b). I sin oversikt over sjelesorgens utvikling i svensk frikirkelighet (Sundberg, 2024a) viser han hvordan sjelesorg har utviklet seg i spenningen mellom vekkelsesarv, menighetsliv og modernitet. I de tidlige vekkelsesbevegelsene var sjelesorg nært knyttet til omvendelse, syndsbejennelse, bønn, helliggjørelse og veiledning inn i et kristent liv. Etter hvert ble sjelesorgen også påvirket av psykologiske og terapeutiske perspektiver, særlig i møte med nye former for modernitet og endrede forståelser av individet. I *En introduktion till själavårdslandskapet* utdyper Sundberg (2024b) ytterligere. Han beskriver hvordan svensk pinsebevegelses sjelesorg historisk har vært knyttet til helliggjørelsesperspektivet og etterfølgelsen av Kristus, med vekt på Åndens kraft til å leve det nye livet i Kristus. Samtidig viser han at sjelesorgen i pinsebevegelsen lenge hadde et tydelig menighets- og forbønnspreget, før den gradvis ble påvirket av mer psykologisk fundert menneskekunnskap og formaliserte sjelesorgsutdanninger. Denne utviklingen innebærer ikke et enkelt brudd med vekkelsesarven, men snarere en bevegelse der bibelsk menneskesyn, forbønn, samtale, psykologi og pastoral veiledning i økende grad holdes sammen. For pentekostal sjelesorg er dette særlig interessant fordi Sundberg beskriver en tradisjon som både bevarer kontinuitet med en vekkelsesorientert spiritualitet og samtidig påvirkes av nyere sjelesørgeriske og psykologiske impulser. Et lignende menighets- og forbønnspreget kommer også til syne i norsk pinsebevegelse, der sjelesorg historisk har vært knyttet til praktisk omsorg, samtale, forbønn og åndelig veiledning (Waldemar, 2026). Dette bidrar til å belyse hvorfor dagens pentekostale sjelesorg kan framstå som både tydelig trosorientert og samtidig relasjonell og prosessorientert.

I norsk sammenheng har jeg i en nylig artikkel vist at pentekostal sjelesorg i liten grad har vært gjenstand for forskning og systematisk teologisk refleksjon (Waldemar, 2026). I fravær av et bredere forskningsfelt gir praksisnære kilder, intervjuer, populærvitenskapelige bidrag og bredere studier av pentekostal spiritualitet viktige innblikk i hvordan sjelesorg har vært forstått og praktisert i norsk pinsebevegelse. Den samme artikkelen fungerer samtidig som en innledende empirisk kartlegging av feltet gjennom en kvantitativ survey blant norske pinsepastorer. Studien viste at pentekostal sjelesorg i hovedsak utøves gjennom en tredelt praksis preget av (1) lytting og empati, (2) veiledning og rådgivning, samt (3) åndelig støtte og forbønn. Pastoren trer frem som både medvandrer og åndelig veileder, og samtalen forstås som en mulig arena for Guds virke. Studien antyder at pentekostal sjelesorg kan forstås som en triadisk praksis, der sjelesørger, konfident og Den Hellige Ånd inngår i en relasjonell og åndelig samtale – en tilnærming som skiller seg fra det konfidentsentrerte idealet som ofte preger folkekirkelige modeller. Den antyder også at pentekostal sjelesorg fremstår som mer eksplisitt trosorientert,

preget av en grunnleggende forventning til Den Hellige Ånds nærvær, enn det som typisk beskrives i Den norske kirke. *Uttrykksfulle kirkelige virkemidler*, som forbønn og eksplisitt bruk av bibeltekster, integreres ofte naturlig i samtalene. Samtidig tyder funnene på at konfidenter i denne konteksten i større grad søker Guds aktive inngripen, og derfor ønsker å drøfte trosrelaterte spørsmål knyttet til erfart fravær av Gud eller lengselen etter Guds konkrete nærvær. Funnene aktualiserer behovet for videre empirisk forskning som kan utforske mer inngående hvordan pentekostal sjelesorg praktiseres og forstås i lys av bevegelsens teologiske og pastorale egenart. For å plassere denne praksisen i en bredere internasjonal og akademisk kontekst, rettes derfor nå blikket mot nyere litteratur som tematiserer pentekostal sjelesorg.

Mathew (2020) hevder at det er mangler på skriftlig litteratur innen sjelesorg fra et eksplisitt pentekostalt/karismatisk perspektiv tilgjengelig for menigheter og teologiske institusjoner. Boken *Ministry Between Miracles* er i så måte et bidrag for å adressere denne mangelen. Mathew viser hvordan utviklingen innen sjelesorg gikk fra et tidligere fokus på konvertering til en bredere forståelse og omsorg for åndelige behov, og hvordan opplæring i sjelesorg ble avgjørende i denne utviklingen. Særlig tre faktorer hindret tidlige pinsevenner i å utvikle feltet for sjelesorg (Mathew, 2020, s. 137). For det første var den karismatiske dimensjonen av deres tilbedelse dominerende. Tjenesten fant ofte sted i kirken, og ettersom ønsket var at hovedaktøren skulle være Den Hellige Ånd, ble ikke pastorens ferdigheter sett på som en prioritet. Den andre faktoren var den puritanske helligheten som de fleste pinsevenner forpliktet seg til. Dette innebar at mange problemer som trengte sjelesorg ble betraktet som disiplinære spørsmål. Bekymringen for smerten til en skilt person, for eksempel, ble ofte nedprioritert til fordel for bekymringen for å disiplinere de skilte for å forhindre flere skilsmisser. For pinsevenner var sjelesorg ikke hovedfokus i slike tilfeller. Den tredje faktoren var pinsevennenes forpliktelse til eskatologisk evangelisering. Dette oppfordret til evangelisering for enhver pris og ved enhver anledning. Som et resultat ble en begravelse ikke primært sett på som en mulighet til å gi omsorg til de sorgende og berørte, men heller som en mulighet til å vinne de fortapte sjelene blant deltakerne i begravelsen. Siden trodde de at Jesus kunne komme når som helst, og ingen skulle forlate begravelsen ufrelst. Mathew beskriver derfor en modell som han kaller en *Spirit-led Model of Pastoral Care*. Den bygger på bibelske og teologiske forutsetninger, som for eksempel en teologi om håp og troen på at Gud virker i verden, samtidig inkluderer ulike psykologiske og pedagogiske prinsipper. Modellen legger til grunn at Gud bryr seg, at Han er opptatt av forsoning, gjenoprettelse og helbredelse. Mathew hevder at tjenesten kun er virksom når den skjer ved Åndens utrustende og styrkende nærvær (2020, s. 38).

Benner (2003) argumenterer for at sjelesorg er en legitim del av kristen tjeneste, fordi den gir en særlig mulighet til å koble Bibelens ord til menneskers konkrete livserfaringer og behov. Han understreker samtidig at pastoral omsorg ikke bør reduseres til forkynnelse rettet mot én person, men må forstås som bibelsk veiledning i møte med konkrete livssituasjoner. Dette ligger til grunn for modellen *Strategic pastoral counseling*, som er kortvarig, strukturert, holistisk, kirkelig forankret, oppgaveorientert, åndelig orientert og tydelig kristen. Selv om Benner ikke skriver innenfor en eksplisitt pentekostal ramme, anvendes hans bidrag her fordi modellen har hatt betydning i kristen sjelesorgstenkning bredere sett, og fordi hans arbeid brukes som pensumlitteratur ved flere pentekostale utdanningsinstitusjoner.

Andre vitenskapelige artikler som er verdt å nevne fra amerikansk pentekostal kontekst er Cartledge (2001), Decker et al. (2021), Parker (2016) og Decker et al. (2022). Når Cartledge (2001) beskriver den pentekostale tilnærmingen, fremhever han to sentrale aspekter. For det første er pentekostal sjelesorg primært forankret i kirkens kontekst og praktiseres hovedsakelig innenfor denne rammen, snarere enn som klinisk sjelesorg. For det andre understreker Cartledge betydningen av å stille spørsmål rundt Den Hellige Ånds rolle i sjelesorgsprosessen. Cartledge peker på at mange kristne forfattere som skriver om Den Hellige Ånds

rolle i sjelesorg eller terapi ofte havner i én av to feller: Enten inntar de en doktrinær posisjon som i praksis ikke lar seg skille fra personlige erfaringer eller overbevisninger, eller så utvikler de en fastlåst metodologi som i praksis undergraver ønsket om å bli ledet av Ånden.

Decker et al. (2021) påpeker at det har vært få forsøk på å utvikle et teologisk-praktisk rammeverk for kristen terapi der Den Hellige Ånd står i sentrum. Selv om enkelte pentekostale har reflektert over terapeutiske oppgaver (f.eks. Decker, 1996, 1997; Parker, 2016), understreker Johnson et al. (2013) at «en formell pentekostal/karismatisk modell for psykoterapi ennå ikke har blitt utviklet» (s. 339). Som svar presenterer derfor Decker et al. (2021) en teoretisk og teologisk modell kalt *Åndsentrert sjelesorg*. Den er basert på tre grunnleggende antagelser: at Ånden gjennomsyrer hele skapelsen (ontologi), at mennesker kan erfare Åndens gjerning gjennom å skjelne og delta (epistemologi), og at Ånden bringer verden fra kaos til orden (funksjon). Antagelsene danner grunnlag for fire praksiser: (1) den pneumatologiske forestillingsevnen, (2) troen på Åndens nærvær i hele prosessen, (3) narrativ nyfortolkning av livshistorier, og (4) integrasjon av tro og vitenskap i en helhetlig tilnærming. Modellen uttrykkes gjennom metoder som relasjonell interaksjon i et «trialogisk møtested» (sjelesørger, konfident og Ånden), narrativ praksis og refleksjon over Guds forløsende historie.

Parker (2016) utforsker hvordan *pentekostal pneumatologi* former forståelsen av terapi og sjelesorg. Han påpeker at pinsebevegelsen deler mye med andre tradisjoner når det gjelder synet på Den Hellige Ånd, men legger sterkere vekt på Åndens gjerning som livgivende kraft og personlig erfaring. Parker framhever den praktiske karakteren ved pentekostal teologi, som ikke bare omfatter ortodoksi (riktig tro), men også ortopraksi (riktig handling) og ortopati (riktige følelser). Samtidig påpeker Parker at fordi refleksjoner om Den Hellige Ånd i pentekostal tradisjon ofte tar utgangspunkt i subjektive erfaringer snarere enn teologisk presisjon, har mange pinsevenner utviklet en terminologi som bærer preg av uklarhet og manglende begrepsmessig nyansering.

I forlengelsen av pentekostal pneumatologi har Decker et al. (2022) analysert hvordan *pentekostal spiritualitet* former sjelesorg. Forfatterne bygger på pentekostale teologer (Land, 2010; Smith, 2010; Yong, 2002) som vektlegger teologi i lys av praksis. Sentralt er erfaringer med bønn, lovsang, håndspåleggelse og tungetale. Artikkelen identifiserer fem aspekter av pentekostal spiritualitet med implikasjoner for klinisk arbeid: (1) den pneumatologiske forestillingsevnen – en måte å «vite på» som formes av Ånden; (2) narrative strukturer, der vitnesbyrd, bønn, bibel og profeti ses som deltakelse i Guds historie; (3) religiøse affeksjoner, forstått som holistiske disposisjoner preget av takknemlighet, medfølelse og mot; (4) Åndens myndiggjøring, en radikal åpenhet for Den Hellige Ånds virke; og (5) Åndens transformerende kraft, der helbredelse og gjenopprettelse skjer gjennom prosesser ledet av Ånden.

Med utgangspunkt i internasjonal forskning på pentekostal sjelesorg utforsker denne studien hvordan vektleggingen av Den Hellige Ånd kommer til uttrykk i skandinavisk kontekst. Det er interessant å merke seg at de mest innflytelsesrike bidragene innen pentekostal teologi – som Hollenweger, Land, Macchia, Vondey, Cartledge, Yong, Kärkkäinen og Smith – i all hovedsak har vært systematisk-teologiske og konseptuelle i formen. Selv om enkelte av disse teologene har vist åpenhet for empirisk metode, er det i liten grad empirisk forskning som har formet de bidragene som har fått størst faglig gjennomslag. Dette understreker behovet for empirisk forankrede studier som kan belyse hvordan pentekostal teologi kommer til uttrykk og erfares i en levd ekklesial virkelighet.

Samlet viser denne litteraturen at pentekostal sjelesorg beveger seg i et spenn mellom menighetsbasert omsorg, bibelsk-teologisk forankring, psykologisk og pedagogisk innsikt, og forventning om Den Hellige Ånds nærvær og ledelse. Mitt utgangspunkt i denne studien er at dette spennet må undersøkes empirisk, ikke bare beskrives teoretisk. Studien spør derfor hvordan pinsepastorer selv forstår og praktiserer sjelesorg i konkrete samtaler, og hvordan

relasjonell omsorg, pastoral rolleforståelse, bibelbruk, bønn og Åndens virke inngår i denne praksisen.

Pentekostal sjelesorg: typologisk plassering og analytisk avklaring

Innledningsvis ble Grevbos (2006) typologi over ulike grunntyper i sjelesorg presentert. Pentekostal sjelesorg kan plasseres innenfor flere kategorier, avhengig av kontekst, forståelse og praksis. Den kan være *kerygmatiske* ved at den har sitt sentrum i forkynnelsen av det bibelske hovedbudskap, *evangelikal* i vektleggingen av bibelske sannheter og normer, *karismatiske* gjennom betoningen av nådegaver, helbredelse ved bønn og sjelesørgerens åndelige utrustning, eller *spirituell* ved å peke på Den Hellige Ånds ledelse og åndelig veiledning. Grevbo understreker at denne spirituelle tilnærmingen bygger på overbevisningen om at Gud er til stede i alle menneskelige situasjoner og vil være til støtte både i kriser og i glede. Også den ekklesiale tradisjonen er relevant for pentekostal sjelesorg, forstått som menighetsfundert omsorg knyttet til tro og liv, nært beslektet med dialogisk sjelesorg og tros- og livshjelp.

I denne artikkelen forstås omtalen av Den Hellige Ånds virke som en teologisk fortolkning av erfaringer slik pastorene selv beskriver dem. Studien gjør ikke krav på å kunne avgjøre utenfra når en tanke, impuls, innsikt eller endring faktisk skyldes Åndens direkte handling. Analytisk undersøkes det derimot hvordan pastorene tolker slike erfaringer, hvilket språk de bruker om dem, og hvordan denne fortolkningen former sjelesorgens praksis. Det som i pentekostal sammenheng beskrives som Åndens ledelse, kan i andre faglige språk beskrives som empati, intuisjon, relasjonell sensitivitet eller terapeutisk prosess. Det interessante her er hvordan pinsepastorene fortolker slike erfaringer pneumatologisk, og hvordan denne fortolkningen får praktiske og etiske konsekvenser i sjelesorgsrommet.

Med denne faglige kontekstualiseringen som bakteppe, rettes nå oppmerksomheten mot det empiriske arbeidet som danner grunnlaget for studien. I det følgende presenteres metodisk tilnærming, utvalg, datainnsamling og analyseprosess, med vekt på hvordan informanternes erfaringer er blitt fortolket i lys av studiens problemstilling.

METODE OG MATERIALE

Studien er forankret i det fortolkende paradigmet, hvor fokus ligger på å forstå menneskers erfaringer og mening slik de selv opplever dem. Det fortolkende paradigmet gjør bruk av sosialkonstruksjonistiske, fenomenologiske og hermeneutiske perspektiver. Dette gjør seg gjeldende i mitt prosjekt ved at jeg undersøker hvordan pinsepastorer selv forstår og beskriver sjelesorgens innhold og praksis, og hvordan mening skapes i spennet mellom deres erfaringer, min fortolkning og den kontekstuelle rammen jeg leser materialet innenfor. Datamaterialet er samlet inn gjennom det Kvale og Brinkmann (2021) betegner som semistrukturerte livsverdenintervjuer. Intervjumetoden er inspirert av fenomenologisk filosofi ved at den søker å få fram informantens egne erfaringer og beskrivelser av virkeligheten slik de selv oppfatter og lever den (Kvale & Brinkmann, 2021).

Forskningsprosjektet benytter seg av tematisk analyse, som ikke er bundet til et bestemt teoretisk rammeverk, men formålet er å identifisere, analysere og rapportere mønstre i empirien (Malterud, 2017, s. 95). I analyseprosessen startet jeg med en induktiv profil, der strukturen springer ut av funnene i materialet. Den valgte analysemetoden er systematisk tekst-kondensering (STC) – en pragmatisk metode for tematisk analyse av kvalitative data (Malterud, 2017). Metoden er valgt fordi den gir en tydelig og transparent vei fra rådata til kondenserte funn, og fordi den har en etablert plass både i helsefaglig og praktisk-teologisk forskning.

Samtidig bidrar STC til å bevare et induktivt preg i analysen, og styrker min forskerposisjon ved å kombinere systematikk med åpenhet. Bruken av informantenes egne sitater er en viktig del av prosessen, da dette underbygger tolkningene og sikrer empirisk trofasthet og troverdighet i framstillingen.

Analysen fulgte Malteruds firetrinnsmodell for systematisk tekstkondensering. Først ble datamaterialet gjennomlest for å få et helhetsinntrykk og identifisere foreløpige tema. Deretter ble meningsbærende enheter identifisert og sortert i tematiske grupper. Innholdet ble så kondensert i egne ord for å fange essensen i informantenes erfaringer. Til slutt ble det utviklet en syntese, der mønstre og ny forståelse ble formulert i form av fire overordnede perspektiver på pentekostal sjelesorg. Malterud påpeker at denne prosessen er dynamisk, hvor man hele tiden beveger seg fram og tilbake for å få med seg all informasjon. Etter at STC-analysen var gjennomført, ble funnene drøftet i lys av relevante teoretiske perspektiver. Som Anker (2021) påpeker, kan teori bidra til å skjerpe blikket for interessante mønstre og mulige spenninger i materialet. I møte med en tilsynelatende enstemmighet i funnene, valgte jeg å legge til et femte trinn i analysen der jeg aktivt søkte etter motsetninger, spenninger og nyanser. Denne prosessen har medført en bevegelse i retning av en mer abduktiv analyse, der både empiri og teori får dialogisk betydning i tolkingen.

Elleve pinsepastorer ble valgt gjennom et strategisk utvalg for å sikre variasjon i kjønn, menighetsstørrelse, geografisk kontekst (by/land) og nasjonal tilhørighet (Norge/Sverige). Av deltakerne var 64 % fra Norge og 36 % fra Sverige. Kjønnfordelingen var 36 % kvinner og 64 % menn. Flertallet av intervjuene (73 %) ble gjennomført fysisk, mens de resterende 27 % ble gjort digitalt via Zoom. Intervjuene fant sted i perioden juni 2024 til mai 2025. Studien gjør ikke krav på statistisk generalisering til alle pinsepastorer i Norge og Sverige, men er kvalitativ og fortolkende. Hensikten er å undersøke hvordan et strategisk utvalg pinsepastorer beskriver, erfarer og fortolker sjelesorg innenfor sine konkrete tjenestekontekster. Funnene må derfor forstås som analytisk overførbare snarere enn representative i kvantitativ forstand. Gjennom variasjon i utvalget, transparente metodiske valg og bruk av informantenes egne beskrivelser søker studien å identifisere mønstre, spenninger og teologiske tolkningsformer som kan ha relevans utover de enkelte intervjuene.

Datainnsamlingen ble gjort ved hjelp av Universitetet i Oslos Nettskjema- og diktafonløsning, og alle intervjuene ble transkribert. Analysearbeidet ble gjennomført i Atlas.ti. Meningsbærende enheter ble utviklet, analysert og systematisert, noe som dannet grunnlaget for funnene som presenteres i neste kapittel. Forskningsprosjektet er vurdert av Sikt, og det er lagt vekt på å ivareta forskningsetiske prinsipper gjennom anonymisering av data, informert samtykke og konfidensialitet i alle ledd. Intervjuene er anonymisert, og sitater gjengis med pseudonymer for å ivareta konfidensialitet. Pseudonymene brukes samtidig for å bevare noe av informantenes individuelle stemmer i materialet og gjøre det tydelig at funnene springer ut av konkrete pastorers erfaringer, ikke bare av en samlet analytisk kategori.

Som forsker er jeg ingen nøytral observatør. Min bakgrunn som både pinsepastor og sjelesørger gjør meg til en aktiv deltaker og fortolker i prosessen, der mening samskapes i møtet mellom meg og informantene. Fortolkning skjer på flere nivåer: gjennom informantenes egne refleksjoner, min fortolkning som forsker, og den teologiske fortolkningen som rammer inn arbeidet. Dette skaper en flerstemt hermeneutikk hvor jeg som forsker må være særlig oppmerksom på å balansere nærhet og distanse. På den ene siden gir min egen pastorale erfaring meg en dypere resonans med deltakernes språk, teologi og erfaringer; på den andre siden kan denne nærheten risikere å gjøre meg blind for alternative tolkninger eller føre til en for sterk identifikasjon med feltet. Det er derfor essensielt å være klar over egne blindsoner, fordommer og forforståelser, og å innta en holdning som Kaufman (2022) kaller «intentionally naive» – fordi man lett kan ta egne antakelser for gitt. Den metodiske utfordringen ligger derfor i å

ivareta empirisk trofasthet – å la informantenes stemmer komme klart til uttrykk – samtidig som jeg løfter blikket analytisk og teologisk, og plasserer funnene i en bredere forsknings- og tradisjonskontekst.

FUNN OG ANALYSE

Denne delen presenterer de empiriske funnene fra intervjuene med pinsepastorer om hvordan de forstår og praktiserer sjelesorg. Funnene bygger på systematisk tekstkondensering av intervjumaterialet, der meningsbærende enheter er kondensert og analysert på tvers av deltakerenes stemmer. Formålet er ikke å gi en fullstendig gjengivelse av alle utsagn, men å løfte fram mønstre, spenninger og nyanser i materialet. Sitater fra pastorene brukes for å underbygge tolkningene og for å gi leseren et innblikk i stemningen og erfaringene slik de selv uttrykker dem.

Analysen avdekker fire sentrale sider som trer frem i intervjuene og spiller pinsepastorenes forståelse og praksis: den relasjonelle tilstedeværelsen, åndelig praksis mellom bibelbruk, bønn og Åndens ledelse, pastorens rolleforståelse, og sjelesorgens formål og prosess. Disse sidene overlapper delvis, fordi relasjon, ansvar, teologi og Åndens nærvær i materialet framstår som tett sammenvevd i pastorens beskrivelser av sjelesorg. Dette belyser hvordan pastorene konseptualiserer sjelesorg, og viser hvordan erfaring, teologi, rolleforståelse og pentekostal tradisjon samlet sett former rammene for praksis.

Relasjonell tilstedeværelse

Pastorer beskriver at sjelesorgens kraft ligger i den menneskelige nærheten og evnen til å skape ekte kontakt. Når samtalen preges av ærlighet, åpenhet og aksept, blir det mulig å berøre dypere lag i livet og skape et rom for dypere forståelse. Sjelesorg beskriver den gode samtalen – et sted for naturlig og tillitsfull åpenhet. Pastorenes rolle blir å stille opp med sitt nærvær og sin medmenneskelighet, vel vitende om at Gud kan virke gjennom vedkommende. Det blir som en pastor fremhever: «Jeg møter ikke ditt liv med mine teorier. Eller med mine fine teologiske tanker – men liv møter liv» (Lisa). Selve tilstedeværelsen – det å «være der» – beskrives som helbredende.

Pastorene fremhever at sjelesorg krever aktiv lytting, evne til å tåle andres prosesser og å ta konfidenten på alvor. Dermed formes praksis ikke bare av eksplisitte teologiske overbevisninger og karismatiske uttrykk, men også av relasjonelle og etiske kvaliteter som empati, nestekjærlighet og ydmykhet. En pastor sier: «... dette med å ta folk på alvor, vi må møte dem og høre på dem, også lytte til smerten, kjenne på smerten ...» (Frank). Den gode sjelesorger kjennetegnes av ydmykhet, evnen til å høre mer enn å snakke, og vilje til å bære noe av konfidentens byrde – uten å ta fra dem eierskapet til prosessen. De understreker også at Gud har et varmere hjerte for mennesker enn de selv kan ha, og at Guds kjærlighet kan smelte kulde og åpne nye muligheter. «Jeg kan gjerne ha empati ... men Gud har så uendelig mye mer hjerte ...» sier en av pastorene (Johan). Samtidig er livserfaringer – både gode og vanskelige – en ressurs som gir balanse og realisme i møtet med konfidenter. Perspektivet inkluderer også troens kraft til å løfte mennesker, men kombinert med erkjennelsen av at løsninger ikke alltid kommer raskt.

Pastorer beskriver sjelesorg som en prosess der konfidentens livserfaring, valg og følelser blir tatt på alvor. Anerkjennelse av smerte og vanskeligheter forstås som grunnleggende, samtidig som pastoren kan bidra til å avdramatisere misforståelser eller overdrevne oppfatninger. Sjelesorg sees ofte som en langsiktig reise, der konfidenten må eie sin situasjon og finne

sine egne svar. Dette krever at pastoren møter den andre med forsiktighet, ikke presser fram raske konklusjoner, men heller legger til rette for refleksjon, undring og gradvis vekst. Et sentralt ideal er at rommet for sjelesorg skal være åpent for hele mennesket – alle følelser, tanker og troserfaringer er tillatt. «Men man kan anerkjenne at livet er vanskelig, og jeg forstår at dette er tøft. Og så tror jeg at det er viktig å ikke prøve å forklare alt» (Erling). Pastorene peker også på at en samtalepartner kan ha stor innflytelse over den som søker hjelp, noe som kan føre til usunne dynamikker. Det er viktig å unngå å styre samtalen for mye og heller veilede, slik at den som søker hjelp føler seg trygg og ikke manipulert.

Samtidig viser materialet at den relasjonelle orienteringen ikke nødvendigvis innebærer en uproblematisk videreføring av tidligere pentekostal sjelesorgspraksis. Enkelte pastorer uttrykker en tydelig distanse til den historiske arven og beskriver «sjelesorg» som et belastet begrep på grunn av erfaringer med manipulerende eller overåndelige praksiser. En pastor sier at det har vært «så mye rar sjelesorg» at hun helst vil «vekk fra begrepet», selv om hun fortsatt forstår sitt arbeid som omsorg for hele mennesket. Slik trer en spenning fram mellom et sterkt relasjonelt ideal og et kritisk blikk på tidligere pentekostale praksiser. For flere av pastorene trer det også fram en spenning mellom ønsket om å verne om den åpne, relasjonelle samtalen og ønsket om å åpne tydelig for den åndelige dimensjonen i sjelesorgsrommet.

Åndelig praksis mellom bibelbruk, bønn og Åndens ledelse

Pastorene beskriver sjelesorg som et sted hvor tro, teologi, åndelighet og bibelske prinsipper naturlig veves inn, men også som et rom der Guds nærvær ofte forstås og erfares pneumatologisk, det vil si gjennom Den Hellige Ånds ledelse, trøst, påminnelse og innskytelser. Det oppstår samtidig en mulig spenning mellom tydelighet og ydmykhet, og mellom det relasjonelle og det åndelige. Det blir som en av pastorene sier: «Det er utfordringen ved å være kirke i et sekularisert samfunn. Hvis du ikke står for en sterk overbevisning, så kommer det jo ingen til tro. Men hvis du har en sterk overbevisning, kan du også støte mennesker bort. Fordi det er lettere å forkynde en 'Jesus elsker alle barna'-teologi» (William). Pastorene beskriver sjelesorg som et rom hvor åndelighet alltid er til stede, enten eksplisitt gjennom bønn og bibelbruk, eller implisitt gjennom en grunnleggende teologisk forståelse. Som en pastor uttrykker det: «Jeg regner så absolutt med Gud ... Men jeg tar selv ansvar for det jeg sier, uten å legge det på Gud og i Hans navn» (Elin).

Bibelen blir sett på som en kilde til liv og frihet, samtidig som pastorene trekker fram at de ikke bruker den til undertrykkelse. Flere pastorer forteller at de sjelden leser direkte fra Bibelen i samtalene, men heller ønsker at Bibelen skal prege både språk og holdning. Som en pastor uttrykker det: «Det er sjelden jeg sitter og leser fra Bibelen ... men ... håper ... at Bibelens Ord er ... i mitt bakhode» (Frank). Andre pastorer peker på at gjerne kan løfte fram bibelhistorier eller henviser til Bibelen som kan ligne eller være til hjelp i konfidentens situasjon, for å kunne gi noen nye perspektiver eller håp:

For eksempel – hvis jeg møter en kvinne som har veldig vanskelig for å forholde seg til menn, siden hun har hatt flere menn, så trenger jeg ikke gå inn i åndelig kamp. Jeg kan bruke Guds Ord. Skjønner du hva jeg mener? Jeg føler jeg famler litt nå, men poenget er at det finnes konkrete situasjoner hvor man kan bruke Guds Ord – uten å åpne altfor mye for spekulative tolkninger. Man kan faktisk bruke det med frimodighet. Ja, sånn: «Dette er Guds ord. Dette er ikke bare meg. Dette er ikke bare min mening.» (Lisa)

Her, hos Lisa, kan man si at Bibelen brukes som teologisk forankring som både veileder sjelesørgeren og brukes i veiledning med konfidenter. Samtidig erkjenner pastorene spenningen i et sekularisert samfunn, der tydelighet i troen både kan tiltrekke og støte mennesker bort.

Bønn beskrives av pastorene som en sentral del av sjelesorgen, men praktiseres på ulike måter. For noen er bønn en naturlig ramme rundt hver samtale – både innledningsvis og avslutningsvis – mens andre velger å be stille underveis eller å legge bønnen utenfor samtalerommet. Flere understreker at bønnen er en måte å invitere Gud inn og synliggjøre Hans nærvær på, og at Den Hellige Ånd er den tredje i samtalerne, samtidig som de prøver å være bevisste på konfidentens sårbarhet og tidligere erfaringer. Her blir forskjellen tydelig: noen er mer åpne og integrerer den åndelige dimensjonen direkte i møtet, mens andre er mer forsiktige for å unngå overåndelighet eller å påføre konfidenten uønsket press. En pastor forklarer: «Og så er det naturlig å si at jeg tenker jo at vi er tre i rommet, ikke bare to. Så jeg vil jo at vår samtale skal være bedende» (Rune). Åndens virke forstås som konkret støtte: Ånden kan gi innsikt, spørsmål, bibelvers eller ord. Dette kan skape forløsning, nye perspektiver eller i enkelte tilfeller forstås som mirakler. Flere peker på erfaringer med nådegaver som kommer naturlig til uttrykk i samtalerne, og på en forventning om at Gud også kan gripe inn med mirakler. En pinsepastor uttrykker det slik: «Jeg har mer enn en gang etter sjelesorgssamtalen sittet igjen og lurt på hvor det kom fra ... dette må være et spor av Den Hellige Ånd» (Elin). Flere pastorer er opptatt av at formidlingen må tones ned for å unngå åndeliggjøring eller autoritær forkynning. Noen peker på sjelesorgens styrke som nettopp det å tale Guds sannheter, mens andre advarer mot faren for dårlig teologi, overåndelighet eller maktmisbruk. Felles er en bevissthet om å møte mennesker på en måte som holder fast ved troens innhold, men som samtidig ivaretar den andre.

Erfaringen av Den Hellige Ånds nærvær og virke trekkes ofte fram av pastorene. En grunnforståelse som trer fram er pastorenes tro på at Den Hellige Ånd er til stede i samtalen, som en tredjepart som virker i både sjelesørger og konfident. Pastorene forklarer at Den Hellige Ånd kan gi ord, impulser og visdom som går utover egen kompetanse og forståelse. «Så jeg ønsker virkelig at Den Hellige Ånds nærvær skal være tydelig i rommet ...», forklarer en av pastorene (Lisa). De beskriver dermed erfaringer av å få tanker, spørsmålsformuleringer eller ord som oppleves som spor av Ånden. Samtidig uttrykkes ydmykhet og balanse – de erkjenner at de kan ta feil og at de ber konfidenten sjekke ut det pastorene uttrykker. Karismatiske uttrykk forstås ikke som spektakulære fenomener, men som uttrykk for Guds omsorg, kunnskapsord eller forbønn som møter konkrete behov. Felles er troen på at Åndens nærvær åpner et mulighetsrom som gjør sjelesorg til mer enn en vanlig samtale, der Gud selv kan berøre, veilede og forløse. En av pastorene sier: «Så jeg tenker at den menneskelige nærværet og det guddommelige nærværet er rammen for den sjelesorg jeg ønsker å utøve som pastor» (Lisa). Samtidig understrekes viktigheten av å være varsom når man åpner opp for den åndelige dimensjonen. Pastorene ønsker å unngå å påføre konfidenten egne oppfatninger om Gud, ettersom dette kan skape en spenning mellom ønsket om å inkludere åndelighet i samtalen og behovet for å respektere konfidentens egen tro og erfaringer. Et annet perspektiv som kommer frem, er viktigheten av å ikke pålegge Gud ansvaret for egne feil, men at sjelesørgeren selv må ta ansvar for det som sies i sjelesorgsrommet.

Sjelesorg i pentekostal sammenheng preges av en dynamisk og fleksibel praksis, noe som gir både styrker og utfordringer. Pastorene framhever den tydelige åndelige dimensjonen som en sunn ressurs, preget av åpenhet, tilpasningsdyktighet og forventning om Åndens virke. Samtidig reflekterer de over usunnheter og overtramp, og beskriver et spenn mellom en fare for å være tannløs når man blir for forsiktig, og en risiko for åndeliggjøring av konfidentens situasjon og opplevelser. En pastor peker på følgende: «Jeg har selv vokst opp med den tradisjonen av 'Så sier Herren' ... men man har vendt seg litt imot dette ... Vi kan bli for vage om

Gud og litt for lite tro – nettopp fordi trosbevegelsen tok ytterligheten» (Lisa). Sunn sjelesorg innebærer å gi rom for prosess og tid, mens usunn praksis oppstår når pastoren bruker teologiske fraser, profetier eller forbønn som raske «løsninger» i stedet for å møte den andres virkelighet og gi rom for deres følelser og opplevelser. En pastor uttrykker seg slik: «Og så tror jeg at en usunnhet er hvis du alt for raskt åndeliggjør en løsning ... Selv om vi tror på bønn, så må ikke det bli den raske løsningen» (Erling). Pastorene peker også på at det er en spenning mellom å være åpen for Den Hellige Ånds ledelse og samtidig være forsiktig med hvordan man uttrykker dette i samtaler. Pastorene er enige om at det er viktig å skape rom for Guds nærvær, men de er også bevisste på at dette må gjøres på en måte som ikke oppleves som påtrengende eller manipulerende. Usunn praksis oppstår når sjelesørgeren blir for dominerende, ikke lytter, projiserer egne erfaringer eller gjør sjelesorg til en prestasjonsarena. En pinsepastor forklarer: «Usunt er når ledere begynner å opptre som herrer i stedet for tjenere. Jeg vil si det handler om maktmisbruk som sjelesørger ... Så når jeg snakker om usunnhet, tenker jeg på tre ting: maktmisbruk, kunnskapsmangel og dårlig teologi» (William). En pastor uttrykker bekymring for at sjelesørgeren kan bli en aktør med sin egen agenda, noe som kan føre til manipulering av konfidenten. «For i umoden og ukvalifisert sjelesorg finnes det mye manipulering, ... men hvor sjelesørger har sin egen agenda for å nå et mål. [...] Jeg tenker at sjelesørgeren skal være en katalysator for å få prosesser i gang, og ikke en hovedaktør» (Elin). Selv om alle pastorene regner med Guds nærvær, varierer det betydelig hvor eksplisitt Åndens virke tematiseres i samtalen. Noen beskriver erfaringer med forbønn, kunnskapsord og profetiske impulser som naturlige innslag i sjelesorgen, mens andre legger vekt på en mer «lavmælt» pneumatologi. En pastor understreker at hun aldri har fått åpenbaringer eller kunnskapsord, men likevel opplever spørsmål hun i etterkant tolker som «spor av Den Hellige Ånd». Hun insisterer samtidig på å ta fullt ansvar for egne utsagn og «ikke legge det på Gud», nettopp for å unngå å belaste Gud for egne feilvurderinger. Dette illustrerer en viktig nyanse i materialet: Åndens nærvær forstås både som konkret og virksomt, men for noen pastorer holdes det eksplisitt karismatiske språket tilbake av hensyn til konfidentens sårbarhet og tidligere negative erfaringer.

Rolleforståelse og ansvar

Pastorer forstår seg selv som medaktører som Gud bruker i sjelesorg, der de representerer Hans nærvær og minner om Hans løfter. Rollen oppleves mer som et mandat enn som en personlig prestasjon. De understreker viktigheten av å være profesjonelle i relasjonen, avklare grenser mellom sjelesorg og uformelle samtaler, og å praktisere taushetsplikt. Samtidig advarer de mot naivitet i møte med mennesker og minner om behovet for å være realistiske om makt og ansvar. En pastor sier: «Når noen kommer til en pastor, så møter de ikke Gud direkte, men indirekte. Vi kan være Guds hender og føtter. Vi kan være der og se mennesker. Lytte til mennesker» (Lisa). De ser seg selv som medaktører i Guds prosess, men med et ansvar for å ivareta grenser, integritet og profesjonell bevissthet.

Pastorer beskriver sin personlige tro som en viktig kilde til trygghet og troverdighet i møte med konfidenten. Forberedelse gjennom bønn og indre ro sees som avgjørende for å være til stede med kvalitet. De fremhever betydningen av å legge sjelesorg i Guds hender fremfor å bære det i egen kraft. Erfaringer fra kirke og eget liv kan trekkes inn som vitnesbyrd. Mange legger vekt på å kunne leve med ubesvarte spørsmål og paradokser, og å møte konfidenten med håp uten å måtte forklare alt. En pinsepastor framhever: «Praksisen er vel at jeg henvender meg til Gud i forkant og ber om hjelp: 'Hvordan kan jeg være til hjelp? Kan du vise meg ting?' ... Man tuner litt inn da» (Johan).

Pastorer er tydelige på at sjelesorg har grenser: når behovene går inn i områder for profesjonell helsebehandling, henviser de videre. En pastor utdyper med å si: «Hvis noen kommer med et brukket bein ... du må også til en ortoped ... på samme måte som det finnes medisiner og behandling for kroppen, finnes det også for det mentale» (Lucas). De opplever også at egen bærekraft er en utfordring, særlig når konfidenter «tømmer seg». For å unngå usunn praksis understrekes viktigheten av menneskekunnskap, kompetanse og kontinuerlig læring. Kunnskapsmangel og dårlig teologi kan skade både sjelesorg og konfidenten, og bevissthet om dette sees som avgjørende for en sunn pastoral tjeneste.

Pastorer opplever både trygghet og sårbarhet i møte med mennesker. Flere ser på seg selv som personlig egnet og finner motivasjon i å være til hjelp og peke mennesker mot Gud. En pinsepastor forklarer: «Selv om ikke jeg har vekttall i sjelesorg ... er jeg trygg på min egen personlig egnethet til å møte mennesker» (Johan). Samtidig lever de med erfaringer av skuffelser når konfidenter av ulike årsaker, trekker seg bort fra menighetsfellesskapet etter en eller flere samtaler. De understreker også at sjelesorg ikke handler om å levere raske løsninger, men om å lytte og være medvandrer. Denne ydmykheten balanserer opplevelsen av egen styrke og kallet til å tjene. Sjelesorg sees derfor som en tjeneste som krever både personlig egnethet og bærekraft i lengden.

Materialet synliggjør også en underliggende ambivalens knyttet til pastorens rolle. På den ene siden beskrives pastoren som en mulig representant for Guds nærvær – «Guds hender og føtter» – på den andre siden advares det sterkt mot å bli en «hovedaktør» i sjelesorgsrommet. Enkelte pastorer beskriver usunn praksis nettopp som situasjoner der sjelesørgeren «står fram på Guds vegne» og uttaler seg bastant inn i et annet menneskes liv, noe som kan oppleves som både manipulerende og grenseløst. Denne spenningen mellom kall og makt, mellom medaktør og overaktør, peker mot et behov for kontinuerlig etisk refleksjon i pentekostal sjelesorg.

Sjelesorgens formål og prosess

Sjelesorg forstås som en praksis som kan hjelpe konfidenten til å se lysere på livet, erfare forsoning, få retning framover, gjenopprette relasjoner, og oppleve oppreisning. En pastor uttrykker seg slik: «Folk gir uttrykk for at: 'Åh, nå ser jeg lysere på ting' eller 'Åh, det her var jo utrolig godt å få satt noen ord på det'» (Johan). Målet handler ofte om å utvide perspektivet og invitere Gud inn i prosessene, slik at livet preges av kjærlighet, håp og helhet. Samtidig understrekes sjelesorgens fleksibilitet – det finnes få faste rammer, og Jesu møte med mennesker brukes som forbilde. En av pastorene forklarer dette med å si: «Men utover det, så har jeg ikke noe mer ritual eller fastsatte rammer. Men utfordrer egentlig bare til å fortelle om livet» (Karianne). Den skilles tydelig fra forbønnstjenesten, men er samtidig en integrert del av kirkens praksis. Pastorer fremhever Jesu forbilde i måten å møte mennesker på, og legger vekt på fleksibilitet og nærhet.

Pastorene beskriver konfidentenes prosesser som komplekse, ofte med overlappende utfordringer og indre konflikter. Sjelesorg oppleves som å møte mennesker i spenningen mellom ånd, sjel og kropp. Pastorene ønsker å myndiggjøre konfidenten, utfordre deres forståelser, og gi rom for vekst og endring. Det blir som en av pastorene uttrykker: «Jeg stryker jo ikke bare med hårene ... jeg utfordrer henne» (Lisa). Sjelesorg kan da bidra til myndiggjøring og hjelp til å bryte destruktive mønstre. Sjelesorg blir usunn når ansvar fratas konfidenten, men sunn når pastoren møter med varme og samtidig holder fast på at konfidenten har et personlig ansvar for eget liv og valg. En pastor uttrykker det slik: «Jeg tror det finnes mye usunn sjelesorg. ... hvis vi i sjelesorgen fjerner det personlige ansvaret fullstendig, så blir det ikke bra i lengden» (Lucas).

Fire sjelesørgeriske perspektiver

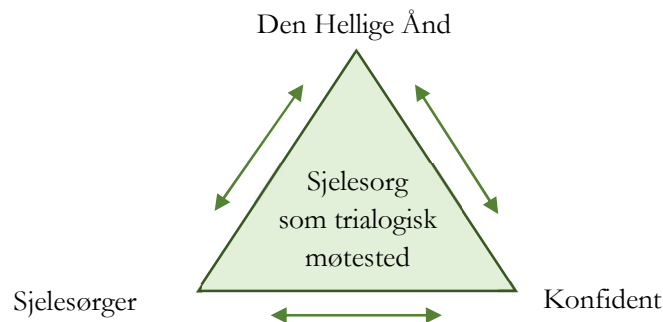
Gjennom den tematiske analysen av empirien trer fire sentrale sjelesørgeriske perspektiver fram som en analytisk syntese av funnene. Disse perspektivene er ikke ment som en direkte gjentakelse av de fire foregående funnkategoriene, men som en fortolkende sammenfatning på tvers av materialet. Mens kategoriene ovenfor viser hvordan pastorene beskriver relasjonell tilstedeværelse, Åndens nærvær, rolleforståelse og sjelesorgens prosess, synliggjør perspektivene hvilke underliggende sjelesørgeriske logikker som samlet sett former pentekostal sjelesorg. Perspektivene representerer derfor ulike tyngdepunkter, snarere enn adskilte posisjoner.

1. *Det relasjonelle perspektivet* springer særlig ut av funnene om relasjonell tilstedeværelse og vektlegger sjelesorg som et menneskemøte preget av lytting, anerkjennelse og prosess, der den gode samtalen står i sentrum.
2. *Det pastorale perspektivet* springer særlig ut av funnene om rolleforståelse og ansvar, og reflekterer hvordan pastorene forstår sitt kall og mandat, balanserende mellom autoritet og tjenersinn, men også mellom sårbarhet, grenser og bærekraft.
3. *Det bibelsk-teologiske perspektivet* går på tvers av flere funnkategorier og viser hvordan Bibelen, kristen tro og teologisk refleksjon veves inn i sjelesorgen som ressurs, ramme og fundament.
4. *Det pneumatologiske perspektivet* springer særlig ut av funnene om Den Hellige Ånds nærvær og betydning, og understreker hvordan Ånden forstås som en aktiv tredje part i samtalen – som trøst, inspirasjon og veileder – samtidig som pastorene reflekterer over risikoen for usunn praksis når Åndens gaver håndteres uviselig.

DISKUSJON

De fire sjelesørgeriske perspektivene som trådte fram gjennom analysen – det relasjonelle, det pastorale, det bibelsk-teologiske og det pneumatologiske – danner rammen for den følgende diskusjonen. I diskusjonen vil jeg utdype og problematisere disse perspektivene i lys av tidligere forskning og relevant teori, og samtidig reflektere over spenninger. Analysen viser at det relasjonelle perspektivet utgjør et tydelig tyngdepunkt sammenlignet med de tre øvrige perspektivene. Dette kommer til uttrykk både i pastorens språkbruk, i vektleggingen av nærvær og prosess, og i beskrivelsene av hva som anses som mest sentralt i sjelesorgspraksisen. Samtidig nyanserer dette bildet av pentekostal sjelesorg som ensidig «åndelig» eller kerygmatiske orientert, og peker mot en mer sammensatt praksis der relasjon, teologi og pneumatologi veves sammen – ikke uten spenninger.

Modellen som følger illustrerer pentekostal sjelesorg som en dialogisk praksis der sjelesørger, konfident og Den Hellige Ånd potensielt kan inngå i et samspill (Waldemar, 2026). Den horisontale pilen mellom sjelesørger og konfident markerer det relasjonelle perspektivet, mens sjelesørgerens posisjon innlemmer både det pastorale og det bibelsk-teologiske perspektivet. De skrå pilene mellom Ånden og de to samtalepartnere visualiserer det pneumatologiske perspektivet – troen på at Ånden kan virke i, mellom og gjennom partene i sjelesorgsamtalen.

Figur 1: Pentekostal sjelesorg som en trialogisk praksis

1. Det relasjonelle perspektivet

Pastorene framhever at sjelesorg først og fremst består i den gode samtalen, preget av ekte kontakt og medmenneskelig nærvær, noe som i seg selv kan virke helbredende. Sjelesorg forstås som å vandre sammen med konfidenten i prosesser, gi rom for alle følelser og oppmuntre til eierskap og myndiggjøring. Rollen beskrives mer som en følgesvenn enn en problemløser. Dette perspektivet viser hvordan pinsepraksis integrerer elementer fra både psykologi, tro og teologi med tillit og nærhet som grunnpilarer. Pinsepastorer deler mye med den konfidentsentrettede tradisjonen som preger luthersk sjelesorg (Okkenhaug, 2002; Grevbo, 2018; Stifoss-Hanssen et al., 2019). Samtidig tolkes relasjonen innenfor en pentekostal fortolkningsramme, der Den Hellige Ånds nærvær forventes, erfares og språkliggjøres som en aktiv del av sjelesorgsrommet. Dette handler ikke primært om å hevde at Ånden er til stede på en ontologisk annerledes måte enn i andre kristne tradisjoner, men om at pinsepastorene beskriver relasjonen med et mer eksplisitt pneumatologisk språk. Den relasjonelle prosessen forstås dermed både som et møte mellom konfident og sjelesørger, og som et rom hvor Gud kan være virksomt nærværende.

Pinsepastorenes relasjonelle vektlegging kan gjenkjennes i Owe Wikströms (1999) forståelse av sjelesorg som et empatisk og ettertenksomt møte, preget av omsorg og teologisk refleksjon. Samtidig skiller empirien seg ved at pinsepastorene ikke bare forstår sjelesorg som et relasjonelt omsorgsrom og et sted for teologisk tolkning, men også som et rom der Den Hellige Ånd aktivt virker gjennom ord, forbønn og innsikt. Denne betoningen av Åndens nærvær og handling samsvarer med funnene hos Waldemar (2026), og tilfører en pneumatologisk dimensjon som i liten grad artikuleres hos Wikström. Pentekostal sjelesorg kan dermed sies å forene sentrale elementer fra den lutherske tradisjonen med en tydelig forankring i pentekostal tro og praksis om Åndens aktive nærvær.

Flere pastorer beskriver samtidig en underliggende spenning mellom relasjonell åpenhet og teologisk overbevisning: På den ene siden er de bevisste på å unngå å styre samtalen for mye, og ønsker å møte mennesker med aksept og romslighet. På den andre siden kan sterke teologiske standpunkter, for eksempel i spørsmål om samliv og kjønn, utfordre denne åpenheten og skape risiko for at konfidentens erfaringer blir korrigert for raskt. Dermed kan det potensielt oppstå et spenningsfelt mellom det relasjonelle og det teologiske, der idealet om myndiggjøring kolliderer med den uunngåelige asymmetrien i relasjonen. En slik spenning mellom relasjonell omsorg og teologisk forankring er også påpekt i nyere norsk sjelesorgteologi (Engedal, 2018). Pastorene selv setter ord på denne spenningen og understreker behovet for klokskap i møte med sensitive tema.

Selv om denne studien løfter frem det relasjonelle perspektivet som sentralt i pentekostal sjelesorg, tyder flere internasjonale bidrag på en annen vektlegging. Amerikanske studier som Mathew (2020), Parker (2016) og Decker et al. (2021, 2022) fremhever i større grad Den Hellige Ånds rolle, noe som kan indikere en sterkere pneumatologisk og mer kerygmatiske orientering enn i denne skandinaviske studien. Et eksempel på en slik kerygmatiske tilnærming finner vi hos Benner (2003), som i *Strategic Pastoral Counseling* betoner koblingen mellom Bibelen og konfidentens liv. Dette reiser spørsmål om det finnes en særpreget amerikansk variant av pentekostal sjelesorg, mens skandinavisk praksis i større grad betoner relasjon og samtale – samtidig som en sterkere pneumatologisk orientering kan være til stede uten å komme tydelig frem i dette materialet.

2. Det pastorale perspektivet

Sjelesorgerollen forstås som et kall og et mandat fra Gud, men samtidig preges den av sårbarhet, grenser og behov for bærekraft. Pastorene reflekterer over egen kompetanse og betydningen av å henvise videre, og beskriver både styrker og skuffelser i tjenesten. Det pastorale perspektivet synliggjør dermed spenningen mellom autoritet og tjenersinn, mellom å representere Gud og å være et medmenneske. Samtidig kan det potensielt oppstå en spenning mellom det relasjonelle perspektivet og det pastorale

Pinsepastorer og andre frikirkelige ledere forstås gjerne som åndelige hyrder for menigheten. Rollen gir en form for innflytelse, både fordi de oppfattes som «hyrder for flokken» og fordi de ofte er valgt av menighetsdemokratiet til å være kirkens åndelige ledere. Mange pastorer beskriver også et personlig kall til tjeneste. Spenningen mellom autoritet (kall fra Gud) og ydmykhet (tjenersinn) blir tydelig i sjelesorgen. Som åndelig leder har man et mandat til å inspirere og lede, men samtidig kan dette gli over i overstyring og maktmisbruk – spesielt i pentekostal kontekst.

Resanes (2020) analyse av *shepherd leadership* gir et teologisk grunnlag for å forstå pastorens rolle som åndelig leder. Hyrden har en tredelt oppgave – å gi næring, beskytte og veilede – noe som danner et tydelig utgangspunkt for en pentekostal lederforståelse. Samtidig påpeker Resane – med utgangspunkt i sørafrikansk kirkeliv – at pastoral integritet ofte er en forsømt dimensjon i visse karismatiske sammenhenger. Dette forsterker behovet for ydmykhet og selvrefleksjon, særlig i sjelesorgssituasjoner der makt og sårbarhet møtes. Selv om analysen er kontekstuell forankret i Sør-Afrika, aktualiserer den problemstillinger som også kan være gjenkjennelige i andre pentekostale miljøer. I lys av dette blir spenningen mellom tjenersinn og autoritet ikke bare et praktisk eller psykologisk fenomen, men også et teologisk og strukturelt spørsmål: rollen som hyrde gir pastorens ord en iboende tyngde, som kan være enten frigjørende eller problematisk avhengig av modenhet, etikk og refleksjon. Som Lingell og Västberg (2020) påpeker, er ikke åndelig utrustning, synlige resultater eller vekst i seg selv noen garanti for at alt er i orden i en leders liv. Denne påminnelsen gjør spenningen mellom autoritet og ydmykhet særlig viktig å tematisere i karismatiske sammenhenger. Spenningen utdypes også av Åkerlund og Tangen (2018) som peker på at pinsepastorer får en spesiell posisjon når de både opptrer som et talerør for Gud og en kulturbærer i menigheten. I en slik kontekst kan både strukturer og forventninger skape det Åkerlund og Tangen kaller for «karismatiske kulturer» som er preget av sterke visjoner, idealisering av lederskap og liten toleranse for kritikk eller tvil. Åkerlund og Tangen beskriver også hvordan ledere kan bli «fanget i sin egen rolle» og føle at de må opprettholde et åndelig image. Derfor påpekes det behov for refleksiv praksis og etiske retningslinjer.

I forlengelsen av dette tematiserer Askeland og Kleiven (2016, s. 71) hvordan en tilsvarende spenning kan oppstå i alt diakonalt arbeid, der relasjonen mellom hjelper og den som søker hjelp preges av en uunngåelig asymmetri. Når en pastor møter en konfident i en sårbar

livssituasjon, vil relasjonen aldri være helt likeverdig. Derfor får sjelesørgeren en maktposisjon som må forvaltes med ydmykhet og bevissthet. Makt i seg selv er ikke nødvendigvis negativ, men må brukes relasjonelt, tjenende og med omsorg for den andres frihet og autonomi. Et nærliggende aspekt ved denne asymmetrien handler om skillet mellom sjelesorg og åndelig veiledning. Bergem (2008, s. 293) peker på at forskjellen først og fremst dreier seg om sentrum for oppmerksomhet. Mens åndelig veiledning primært er opptatt av hvordan et menneske skal leve sitt liv i vandring mot Gud, vil sjelesorgen være mer opptatt av å fjerne ulike former for hinder som mennesker opplever. Disse to formene for samtale overlapper ofte, men en uoppmerksom pastor kan lett bevege seg i retning av veiledning der «hyrden» vil lede «sauene» mot bestemte mål. Waldemar (2023) påpeker nettopp denne spenningen: å være både hyrde som ser den enkelte og «storbonden» som leder flokken. Samtidig kan hyrdebildet gi inntrykk av en passiv konfident dersom begreper som «sau» og «flokk» ikke problematiseres. I sjelesorgsrommet må konfidenten forstås som et handlende og fortolkende subjekt, med egen erfaring, samvittighet og dømmekraft. Pastorens autoritet må derfor forvaltes slik at den styrker konfidentens eierskap, frihet og ansvar i egen prosess. I en pentekostal kontekst kan makt og asymmetri komme til uttrykk i ulike former. Når pastoren i det ene øyeblikket leder forbønn, bruker nådegaver eller formidler en forventning om at Ånden taler gjennom vedkommende, kan dette føre til at pastorens ord får ekstra tyngde i sjelesorgsrommet. Flere pinsepastorer i denne studien understreker derfor behovet for å møte konfidenten i sjelesorgsrommet med varsomhet og ydmykhet, slik at ikke egne opplevelser eller tolkninger formidles som Guds ord. Men også som flere pastorer peker på: å skape rom for Den Hellige Ånd – uten å ta Hans plass.

Samtidig kan konfidentens sårbarhet i møte med pastoral autoritet gjøre relasjonen særlig utsatt. Konfidenter søker ofte sjelesorg i perioder preget av usikkerhet og kriser, og kan derfor lett følge velmente råd fra en trosfylt pastor uten å stille spørsmål eller reflektere kritisk. Risikoen er at det oppstår usunne maktdynamikker dersom pastoren misbruker sin innflytelse – enten bevisst, gjennom sterke råd, tydelige tolkninger eller klare overbevisninger, eller ubevisst, ved å mangle bevissthet om asymmetrien, sin egen rolle og relasjonens sårbarhet. For å unngå slike maktdynamikker kreves det høy grad av selvinnsikt hos pastoren – noe Lingell og Västberg (2020) løfter frem som avgjørende for ledere som forvalter makt i sårbare relasjoner, i boken *Fräls oss från ondo – om makt och maktmissbruk*.

Samtidig beskriver flere pastorer hvordan sårbarhet og bærekraft er viktige temaer i deres egen tjeneste. Sjelesorg kan være krevende over tid, og mange kjenner på risikoen for å bære for mye. De peker på betydningen av å finne hvile, å søke veiledning fra kollegaer, og å erkjenne egne grenser. Denne refleksjonen viser en bevissthet om at sjelesorg ikke bare er en tjeneste utøvd med autoritet, men også en praksis som krever ydmykhet, menneskelig realisme og omsorg for egen bærekraft.

3. Det bibelsk-teologiske perspektivet

Bibelen og teologi forstås av pinsepastorene som ressurser som preger språk, holdninger og veiledning, og flere pastorer påpeker at Bibelen ikke må brukes autoritært. Bibelord siteres sjelden direkte, men veves heller inn i samtalen som en grunnholdning og i refleksjoner. Sjelesorg forstås som et rom for å tale sant om livet i lys av troen, samtidig som teologien fungerer som en bakgrunnstone snarere enn en lærebok. Dette speiler en pinseforståelse av at hele livet har en åndelig dimensjon. Pinsevenner har alltid lagt vekt på en erfaringsbasert kristendom fremfor læremessige bekjennelser (Warrington, 2021, s. 15), samtidig som de vektlegger troen på Bibelen som Guds autoritative ord (Andersen, 2022, s. 49). Som Cartledge uttrykker det, har pinsebevegelsen *et høyt syn på Skriften* som gudsinspirert, og ser den samtidig som et møte-sted for erfaringen av Guds Ånd (Cartledge, 2020, s. 167).

Bønn løftes jevnlig fram som en naturlig del av sjelesorgen. Mens lutherske diakoner ofte er forsiktige med å åpne trosperspektivet og sjelden benytter bønn eller bibellesning i sjelesorg (Jakobsen & Jakobsen, 2022), beskriver pinsepastorene bønn som en integrert praksis, enten eksplisitt i samtalen eller implisitt som en indre holdning. Dette peker mot en større trygghet blant pinsepastorene i å inkludere trodimensjonen, selv i møte med mennesker som kan være sårbare eller skeptiske, noe som også bekreftes hos Waldemar (2026) med såkalte *uttrykksfulle kirkelige virkemidler*.

Samtidig viser materialet at pinsepastorer er bevisste på spenningen mellom tydelighet og åpenhet. Tydelighet kan både tiltrekke og støte mennesker bort – en realitet som blir særlig tydelig i spørsmål om samliv og etikk. Her ligger et dilemma: troen på Bibelen som ressurs kan kolliderer med ønsket om å bevare en relasjon preget av respekt og romslighet.

En annen utfordring knytter seg til teologisk kompetanse. Over halvparten av norske pinsepastorer har ikke teologisk høyere utdanning (Waldemar, 2023). Dette kan bidra til fragmentert teologi, med innslag av framgangsteologi, overåndeliggjøring eller for raske «åndelige løsninger». Profetiske utsagn, teologiske fraser eller forbønn kan i slike tilfeller fungere som snarveier i stedet for å møte konfidentens livssituasjon i dybden. Selv om mange understreker at «Så sier Herren»-språkbruken er tilbakelagt, kan den samme autoritetslogikken komme til uttrykk i andre former.

Når Stifoss-Hanssen et al. (2019) hevder at spenningen mellom kerygmatiske og konfidentsentrerte sjelesorg i stor grad er tilbakelagt i norsk sjelesorg – riktignok innen den lutherske tradisjonen – viser denne studien at den fortsatt er høyst relevant i pentekostal praksis. Pinsepastorenes bibelsk-teologiske perspektiv balanserer kontinuerlig mellom å gi retning ut fra Bibelen og risikoen for å overkjøre den enkeltes livstolkning og erfaringer. Et spørsmål som da melder seg, er hvorfor denne spenningen lever videre i pinsekonteksten. Mulige forklaringer kan være den karismatiske kulturen med sterk vekt på personlig erfaring, Bibelens sterke betydning og Åndens gaver, tradisjonelle autoritetsforståelser knyttet til pastorrollen, og varierende grad av teologisk utdanning blant pastorene. Dette kan bidra til at balansen mellom tydelighet og ydmykhet i praksis stadig blir en pågående utfordring.

4. Det pneumatologiske perspektivet

Pinsepastorene beskriver sjelesorg som et rom hvor Den Hellige Ånd forstås som en tredjepart – en aktiv medaktør i samtalen. En slik teologisk forståelse er løftet fram av flere teologer og fagforfattere innen sjelesorgfeltet (Adams, 1973; Decker et al., 2021; Kellemen, 2007; Sphar & Smith, 2003; Waldemar, 2026). Ånden kan gi ord, spørsmål eller innsikter som oppleves å ligge utenfor egen kompetanse, og som derfor blir tolket som «spor av Ånden». Flere pastorer forteller at de etter en samtale har undret seg over spørsmål eller formuleringer som de opplevde ikke å ha «funnet på selv». Slike erfaringer gir sjelesorgen et særskilt preg, der Guds nærvær ikke bare forstås som en ramme, men som en konkret og virksom faktor i samtalen. Denne forståelsen innebærer at sjelesorg ikke reduseres til et psykologisk eller relasjonelt møte, men sees som en arena hvor Gud selv kan berøre, veilede og forløse.

Samtidig understrekes viktigheten av balanse og ydmykhet. Flere pastorer peker på faren ved å åndeliggjøre for raskt eller bruke egne innskytelser som om de hadde direkte guddommelig autoritet. Som en pastor uttrykker det: «Vi alle mennesker, vi hører fire stemmer. Vi hører Guds stemme, vi hører djevelens stemme, vi hører vår egen stemme, vi hører de andre stemme» (Frank) Denne bevisstheten gjør at forbønn og profetiske innspill ofte gis med forbehold, og at konfidenten oppfordres til å prøve det som blir sagt. Pastorenes praksis må derfor balansere mellom forventning om Åndens inngripen og respekt for konfidentens frihet og integritet.

Dette perspektivet speiler et særpreg ved pentekostal tro og praksis. I kontrast til luthersk sjelesorg, som tradisjonelt legger større vekt på Ordet og sakramentene som nådemidler, fremhever pinsepastorer åndelig erfaring, forbønn og Åndens gaver som sentrale ressurser. Empirien bekrefter dermed trekk som også løftes fram i internasjonal pentekostal forskning (Cartledge, 2001; Mathew, 2020; Decker et al., 2021; 2022; Parker, 2016), særlig forventningen om Åndens nærvær som en aktiv medaktør i samtalen. Det samme bildet tegnes hos Waldemar (2026). Samtidig viser materialet en større varsomhet enn deler av den internasjonale litteraturen, ved at pastorene legger vekt på balanse, ansvar og ydmykhet for å unngå overåndelighet eller uheldig praksis. Dermed aktualiseres et spørsmål som fortsatt er underutforsket: Hvordan kan Åndens innskytelser få en sunn og konstruktiv plass i sjelesorg uten å utvikle seg til prosjeksjoner eller «raske løsninger»? Det pneumatologiske perspektivet fremstår derfor som både pinsepraksisens største styrke og dens største utfordring. Styrken ligger i å skape et mulighetsrom preget av forventning, håp og åpenhet for Guds inngripen. Svakheten ligger i sårbarheten for misbruk, særlig hvis Åndens gaver formidles uten ydmykhet, teologisk refleksjon og relasjonell sensitivitet. Dermed peker empirien på et behov for fortsatt refleksjon rundt hvordan man kan kombinere tillit til Åndens virke med pastoral viselighet. Dette peker videre mot behovet for forskning som mer eksplisitt undersøker Den Hellige Ånds rolle i pentekostal sjelesorg, særlig hvordan pinsepastorer skjelner mellom egne innskytelser, relasjonell sensitivitet og erfaringer av Åndens ledelse i konkrete samtaler.

Når det gjelder teoretisk plassering, er det tvilsomt om Grevbos (2006) typologi fullt ut er formålstjenlig for å beskrive pentekostal sjelesorg. Å klassifisere praksisen som primært «karismatisk» eller «spirituell» fanger ikke kompleksiteten i empirien. Som Jakobsen og Jakobsen (2020) påpeker, kan sjelesørgerisk praksis ikke reduseres til faste kategorier, da den ofte er sammensatt og situasjonsavhengig. Ser man derimot Grevbos typologi som ulike ressurser eller perspektiver som kan bringes inn i sjelesorgen, kan den fungere som et nyttig refleksjonsverktøy – men ikke som en dekkende beskrivelse av pentekostal praksis.

Pentekostal sjelesorg som berikelse og utfordring

Drøftingen har vist at pentekostal sjelesorg både kan berike og utfordre pentekostal praksis og det bredere sjelesørgeriske feltet. Den beriker feltet ved å synliggjøre hvordan sjelesorg kan forstås og praktiseres som en praksis der relasjonelt nærvær, pastoral rolleforståelse, bibelsk-teologisk fortolkning og forventning om Den Hellige Ånds virke holdes sammen. Funnene utfordrer samtidig sjelesorgfeltet til å reflektere videre over hvordan bønn, åndelig erfaring, bibelbruk og forventning om guddommelig nærvær kan integreres i sjelesorg på måter som samtidig ivaretar konfidentens frihet, sårbarhet og prosess. Dermed aktualiseres også spørsmål om autoritet, asymmetri, teologisk kvalitet, åndelig skjelning og etisk regulering. Pentekostal sjelesorg kan slik bidra til en bredere praktisk-teologisk samtale om hvordan kristen sjelesorg kan være åpen for Guds nærvær og preget av forventning om Guds inngripen, samtidig som den er pastoralt forsvarlig.

KONKLUSJON

Denne artikkelen har undersøkt hvordan pentekostal sjelesorg forstås og praktiseres av pinsepastorer i Norge og Sverige. På bakgrunn av det empiriske materialet argumenterer artikkelen for at pentekostal sjelesorg kan forstås som en relasjonell-pneumatologisk praksis som integrerer menneskelig nærvær, teologisk forankring og forventning om Den Hellige Ånds aktive nærvær og deltakelse. Materialet viser at sjelesorgen forstås gjennom fire sjelesørgeriske

perspektiver: et relasjonelt perspektiv som utgjør tyngdepunktet, mens det pastorale, det bibelsk-teologiske og det pneumatologiske perspektivet danner et utfyllende og underliggende rammeverk. Pentekostal sjelesorg kan derfor betraktes som et triologisk møtepunkt, hvor sjelesørgeren, konfidenten og Ånden potensielt kan ha et samspill som kan skape transformerende endring i konfidentens liv. Den Hellige Ånd kan berøre både konfidenten og sjelesørgeren – og dermed også prege relasjonen, prosessen og dynamikken. Det pneumatologiske perspektivets styrke ligger i forventning, håp og åpenhet for Guds inngripen, mens svakheten er sårbarheten for misbruk når Åndens gaver formidles uten ydmykhet, teologisk refleksjon og relasjonell sensitivitet. Funnene viser en tydelig refleksiv bevissthet hos pastorene – der balansen mellom pastoral myndighet og tjenersinn, mellom teologisk tydelighet og relasjonell sensitivitet, og mellom karismatisk forventning og varsomhet, utgjør sentrale spenningsfelt.

Artikkelens bidrag ligger derfor ikke bare i å beskrive pentekostal sjelesorg som en særegen praksis, men også i å synliggjøre behovet for videre teologisk, etisk og praktisk utvikling innenfor feltet. For det pentekostale miljøet innebærer dette en utfordring til å videreutvikle språk, praksiser og strukturer som kan ivareta både forventningen til Åndens virke og konfidentens frihet, sårbarhet og ansvar. Samtidig kan funnene bidra til en bredere praktisk-teologisk samtale om hvordan åndelig erfaring, bønn, bibelbruk og relasjonell omsorg kan integreres i sjelesorg på måter som er både teologisk tydelige og pastoralt forsvarlige. Det er i møte med disse spenningene at pentekostal sjelesorg viser sin særegne karakter: Den kombinerer tillit til Åndens ledelse med en livsnær forståelse av menneskelig sårbarhet og prosess.

REFERANSER

- Adams, J. E. (1973). *The Christian counselor's manual*. Baker Academic.
- Askeland, H., & Kleiven, T. (2016). Makt til å tjene - 1, Diakoni som kontekst for ledelse. *Tidsskrift for praktisk teologi*, 33(2), 68-78. <https://doi.org/10.48626/tpt.v33i2.5202>
- Andersen, J. D. L. (2022). Om religiøse følelser og deres teologiske værd: Hvordan forstå kristne affeksjoners positive betydning for lære og praksis? *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 9, 45-69. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v9.66>
- Anker, T. (2021). *Analyse i praksis*. Cappelen Damm Akademisk.
- Austad, A. og Johannessen-Henry, C. T. (2020). Sjelesorg som flerfoldig og flerstemmig praksis. *Tidsskrift for praktisk teologi*, 37 (1), 67–77. <https://doi.org/10.48626/tpt.v37i1.5306>
- Benner, D. G. (2003). *Strategic Pastoral Counseling: A Short-Term Structured Model*. Baker Academic.
- Bergem, A. (2011). *"Som epler av gull" en bok om kristen sjelesorg : bind II : kunsten å utøve sjelesorg*. Kolofon Forlag.
- Cartledge, D. F. (2001). A Pentecostal Approach to Pastoral Counselling: Applying Gifts of the Spirit & Revelation Knowledge. *Australasian Pentecostal Studies* (4). <https://aps-journal.com/index.php/APS/article/view/35>
- Cartledge, M. J. (2020). Practical Theology. Attending to Pneumatologically-driven Praxis. I W. Vondey (Red.), *The Routledge Handbook of Pentecostal Theology* (s. 163–172) Routledge.
- Decker, E. E., Jr.; Buker, B. & Lamp, J. S. (2021). The Spirit, Change, and Healing: Toward a Spirit-Centered Model of Counseling. *Salubritas: International Journal of Spirit-Empowered Counseling*, 1 (4) (s. 7–28). <https://doi.org/10.31380/salubritas1.0.7>

- Decker, E. E., French, H. R., & Parker, S. (2022). Pentecostal Spirituality and Counseling. *Salubritas: International Journal of Spirit-Empowered Counseling*, 2(1). <https://doi.org/10.31380/2771-1242.1012>
- Doehring, C. (2015). *The Practice of Pastoral Care, Revised and Expanded Edition: A Postmodern Approach Revised and Expanded Edition*. Westminster John Knox Press.
- Engedal, L. G. (2018). Guds hjerte og menneskets sjel. *Tidsskrift for sjelesorg*, 38(3/4), 193–217.
- Falk, B. (2010). *At være der hvor du er*. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.
- Grevbo, T. J. S. (2006). *Sjelesorgens vei: en veiviser i det sjelesorgeriske landskap – historisk og aktuelt*. Luther forlag
- Grevbo, T. J. S. (2018). *Sjelesorg i teori og praksis. En lærebok og håndbok med mange perspektiver*. Luther forlag
- Grung, A. H., Danbolt, L. J., Stifoss-Hanssen, H. (2016). Sjelesorg på plass. På sporet av dagens sjelesorgpraksis i Den norske kirke. *Tidsskrift for praktisk teologi*, 33 (1), 28–43. <https://doi.org/10.48626/tpt.v33i1.5188>
- Jakobsen, M. og Jakobsen, M. (2022). Verken psykolog eller kirkelig forkynner. Diakoners forståelse av rollen som sjelesørger og bruk av kirkelige ressurser. *Tidsskrift for Sjelesorg*, 22 (1), 74–91.
- Johnson, E. L., Worthington, E. L., Jr, Hook, J. N., & Aten, J. D. (2013). Evidenced-based practice in light of the Christian tradition(s): Reflections and future directions. I E. L. Johnson, E. L. Worthington, J. N. Hook & J. D. Aten (Red.), *Evidenced-based practices for Christian counseling and psychotherapy* (s. 325–346). Intervarsity Press.
- Kaufman, T. S. (2022). Practicing Reflexivity: Becoming Aware of One's Default Mode and Developing an Epistemic Advantage. I P. Ward & K. Tveitereid (Red.), *The Wiley Blackwell Companion to Theology and Qualitative Research* (1. utg., s. 111–120). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119756927.ch12>
- Kellemen, R. W. (2007). *Spiritual Friends: A Methodology of Soul Care and Spiritual Direction*. BMH Books.
- Kvale, S. og Binkmann, S. (2021). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal
- Land, S. J. (1993/2010). *Pentecostal Spirituality: A passion for the Kingdom*. CPT Press.
- Lingell, F., & Västberg, H. (2020). *Fräls oss från ondo: Om makt og maktbissbruk*. Libris.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Mathew, T. (2020). *Ministry Between Miracles: A Biblical Model of Spirit-led Pastoral Care*. Goodnews Books.
- Okkenhaug, B. (2002). *Når jeg ser ditt ansikt: Innføring av kristen sjelesorg*. Verbum.
- Okkenhaug, B. (2004). *Själavård – en grundbok*. Libris.
- Parker, S. (2016). Psychological Formation: A Pentecostal Pneumatology and Implications for Therapy. I D. J. Chandler (Red.), *The Holy Spirit and Christian Formation* (s. 49–67). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-42667-9_4
- Smith, J. K. A. (2010). *Thinking in tongues: Pentecostal contributions to Christian philosophy*. Eerdmans.
- Sphar, A. R. & Smith, A. A. (2003). *Helping Hurting People: A Handbook on Reconciliation-Focused Counseling and Preaching*. University Press of America.
- Stifoss-Hanssen, H., Grung, A. H., Austad, A., Danbolt, L. J. (2019). Sjelesorg i bevegelse. Kerygmatiske, konfidentorientert, dialogisk sjelesorg – møte mellom teoretiske posisjoner og et empirisk materiale. *Tidsskrift for Sjelesorg*, 39 (1), 75–95. <https://hdl.handle.net/11250/3049827>
- Sundberg, L.-G. R. (2024a). Själavårdens utveckling i det frikyrkliga Sverige från 1800-talets väckelse och framåt – en inventering och översikt. I K. E. Larsen (Red.), *Väckelser över gränser: Artikler fra Nordveck-konferensen 2022* (s. 191–210). Lunds Universitet.
- Sundberg, L.-G. R. (2024b). *En introduktion till själavårdslandskapet: Teologi, kontext, metod*. Artos Norma.
- Yong, A. (2002). *Spirit-word-community: Theological hermeneutics in trinitarian perspective*. Wipf & Stock Publishers.

- Vesterdal, L., & Gudbergesen, T. (red.). (2021). *Sjelesorg i bevegelse: En introduktion til hovedspor i sjelesorgens teologi og praksis i Danmark*. Eksistensen.
- Waldemar, J. (2023). Den komplekse pastorrollen: en kvantitativ studie blant pinsepastorer. *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 10, 220–242. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v10.68>
- Waldemar, J. (2026). På sporet av pentekostal sjelesorg: En kvantitativ studie blant pinsepastorer. *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 13, 80-100. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v13.180>
- Warrington, K. (2021). *Pentecostal theology : a theology of encounter* (First edition). Zed Books. <http://dx.doi.org/10.5040/9780567705105>
- Wikström, O. (1999). *Den outgrundliga människan : livsfrågor, psykoterapi och själanård*. Natur och kultur.
- Åkerlund, T., & Tangen, K. I. (2018). Charismatic Cultures: Another Shadow Side Confessed. *Pneuma*, 40(1-2), 109-129. <https://doi-org.dtl.idm.oclc.org/10.1163/15700747-04001002>
-

Jarle Waldemar (f. 1978) er hovedpastor i Filadelfiakirken Drammen. Han er doktorgradsstipendiat ved Høyskolen for ledelse og teologi (HLT) og doktorgradskandidat ved MF vitenskapelige høyskole. Waldemar er pedagog og teolog, og har utdanning på masternivå innenfor praktisk teologi, ledelse, pedagogikk, familierapi, sjelesorg og konflikt-håndtering. Han har skrevet over 50 bøker, blant annet studiekommentarene til *Hverdagsbibelen Plus*, vært bidragsyter for *Bibelen Guds Ord Fokus* og skrevet bibelkommentarserien *Grunnfestet*. E-post: post@jarlewaldemar.no

- Waldemar, J. (2023). Den komplekse pastorrollen: en kvantitativ studie blant pinsepastorer. *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 10, 220–242. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v10.68>
- Waldemar, J. (2025). Åndens aktive nærvær i nattverden: Refleksjoner rundt pentekostalt nattverdssyn. *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 12, 43-58. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v12.144>
- Waldemar, J. (2026). På sporet av pentekostal sjelesorg: En kvantitativ studie blant pinsepastorer. *Scandinavian Journal for Leadership and Theology*, 13, 80-100. <https://doi.org/10.53311/sjlt.v13.180>